

Norsk odontologihistorisk forening (NOHF) 40 år:

Støttemedlemmer

Vi lever med historien, nåtiden og fremtiden som de rammefaktorer som gir våre liv innhold. Av disse er det særlig påvirkningen fra historien som bidrar til å plassere oss i den verdenssituasjonen vi hver især befinner oss i. I denne sammenhengen utgjør også historien om tannlegekunstens utvikling et spennende element, som det er viktig å ta vare på for å kunne forstå hva som har bidratt til å forme vår faglige hverdag.

✍ EDVARD B. MESSELT OG NILS RUNE TØNNESEN

Tannleger begynte allerede tidlig på 1800-tallet å samle på gjenstander og dokumenter som gir innsikt i vår tidligste faghistorie her til lands. Disse samlingene ble etter hvert donert til Den norske tannlegeforening, som bidrag til et fremtidig museum. Tannlegeforeningen mottok stadig nye gjenstander, og etter hvert ble omfanget så stort at samlingen i 1915 ble overlatt til Statens Tannlegeinstitutt. Samlingen, som i dag oppbevares på Det odontologiske fakultet i Oslo, har i årene som er gått blitt betydelig utvidet, og består i dag av flere tusen gjenstander. Samlingen er plassert i et magasin i kjelleren på fakultetet, men noen gjenstander er utlånt til Folkemuseet på Bygdøy i Oslo, der de utgjør inventaret på tannlegekontorer fra forskjellige tidsepoker.

Også ved museene på Sverresborg i Trondhjem og Gamle Bergen i Bergen er det utstilt komplette tannlegekontorer, satt inn i miljøriktige omgivelser, for derigjennom å kunne demonstrere hva som møtte pasientene til forskjellige tider.

På Lillehammer finner vi også tannlege Anders Sandvigs komplette kontor som er utstilt på Maihaugen, museet som han selv skapte, og som kan stå som en bauta over tannlegers vilje til å ta vare på sin historie. Ved andre regionale museer vil vi også finne mange gjenstander fra tannlegepraksiser.

søkes!

– Tannlegefaget har en spennende historie. Gjennom denne samlingen, som er en av verdens mer komplette, kan man følge utviklingen i faget fra tiår til tiår, sier Edvard B. Messelt (t.h.), tidligere formann for NOHF, her sammen med Nils Rune Tønnessen, nåværende formann. Foto: Kristin Aksnes.

Norske tannleger begynte å samle utstyr allerede på begynnelsen av 1800-tallet, og det som ikke står på Maihaugen, Folkemuseet eller andre museer, er oppbevart i kjelleren på Det odontologiske fakultet i Geitemyrsveien. Fra billedarkivet ved Det odontologiske fakultet, UiO.

Økonomisk støtte til prosjekter

Norsk odontologihistorisk forening ble stiftet i 1980 som et interesseforum for dokumentasjon av odontologihistorie. På det første møtet ble det oppnevnt et styre som skulle fremme forslag til tiltak som kunne støtte opp om foreningens formål. Tannleger og firmaer innen dentalbransjen ble oppfordret til å tegne støttemedlemskap, slik at foreningen

kunne bygge opp en kapital, som så kunne anvendes til å støtte prosjekter der bevaring av faghistorien var hensikten. Dette har bidratt til at foreningen har vært i stand til å gi støtte til mange både store og små prosjekter i de 40 årene som er gått siden stiftelsen. I særlig grad gjelder dette støtte til lokale utstillinger, men også et doktorgrads-prosjekt som omhandlet odontologihistorie, har mottatt bevilgning.

Fra Theatregaten 18: Ferdinand Kjerulf Eckhoff, Henry Elis Bache Gabrielsen, (ukjent) og Thorvald Krohn-Hansen. Bildet er tatt i 1908. Fra billedarkivet ved Det odontologiske fakultet, UiO.

Status som eget nasjonalt museum

Fra midten av 1990-tallet har en gruppe tidligere depotansatte og pensjonerte tannleger, under ledelse av tannlege Jarle Bragelien, nedlagt et omfattende arbeid med å registrere og beskrive gjenstander i den sentrale samlingen ved fakultetet i Oslo. Dette arbeidet blir utført på en museal korrekt måte og blir, etter hvert som det ferdigstilles, gjort tilgjengelig på Universitetet i Oslos hjemmesider som en egen del av Museum for universitetsvitenskap (MUV). Det systematiske arbeidet som er blitt utført, har resultert i at samlingen har fått status som eget nasjonalt museum med signatur DOS (De odontologiske samlinger). Det er ikke minst takket være gjentatte støttebidrag fra Norsk odontologihistorisk forening at dette er blitt mulig å realisere.

Gjenstander fra klinikk. Foto: Håkon Størmer, UiO.

FAKTABOKS

Historien i korte trekk

Norsk odontologihistorisk forening (NOHF) ble stiftet 17. oktober 1980 i forbindelse med NTFs landsmøte i Kristiansand. Til stede på stiftelsesmøtet var formenn fra NTFs lokalforeninger, representanter fra dentaldepo- tene, tannteknikerforeningen, de odontologiske fakultetene, Norsk Tannvern, og Tannlegeforeningen (NTF). Formålet med foreningen er å fremme studiet av og interessen for odontologiens historie, og da i samarbeid med blant annet de foreningene og institusjonene som var representert på stiftelsesmøtet.

Initiativtaker til stiftelsen av NOHF var Cato Christophersen fra Trondheim som også var formann de første seks årene fra 1980 til -86. Han ble utnevnt til æresmedlem i NOHF i 1987. Deretter ble Knut Meyer, Bergen TF, formann fra 1986 til -88 og i årene 1998–2000. Han ble tildelt kongens fortjenestemedalje i sølv under landsmøtet i Bergen i 2011 for blant annet sin innsats i odontologihistorisk sammenheng og er også æresmedlem i NOHF.

I første halvdel av 1980-årene gjennomførte NOHF undersøkelser for å få oversikt over gjenstander og litteratur av odontologihistorisk interesse og de museer som hadde dette her i landet, og det ble utnevnt kontaktpersoner i mange lokalforeninger.

Forskningspris og stipendiefond

I 1988 ble NOHFs Forskningspris opprettet og to personer er tildelt denne prisen: Kai Hunstadbråten i 1990 og Oddvar Sørbye i 2003.

NOHF har også et stipendiefond hvor alle som ønsker å fordype seg i den odontologiske historien kan søke om økonomisk bistand.

I årenes løp har også NOHF arrangert mellom 30 og 40 foredrag.

Ledere

- 1980–1986: Cato Christophersen, Trondheim
- 1986–1988: Knut Meyer, Bergen
- 1988–1990: Edvard B. Messelt, Oslo
- 1990–1994: Jarle Bragelien, Lillehammer
- 1994–1998: Edvard B. Messelt, Oslo
- 1998–2000: Knut Meyer, Bergen
- 2000–2004: Astrid Fredlund, Trondheim
- 2004–2017: Erik G. Lien, Bergen, er den som har ledet foreningen lengst
- 2017– : Nils Rune Tønnessen, Lillehammer

Kongens fortjenstmedalje

Jarle Bragelien ble utnevnt til æresmedlem i NOHF i 2002 og fikk også i 2003 kongens fortjenestemedalje i gull for sin innsats på det odontologihistoriske feltet.

I 1893 ble landets første skole for tannlegeundervisning, Statens poliklinikk for Tandsykdomme, etablert i Theatergaten 18. Her er første kull, fra samme år. Fra billedarkivet ved Det odontologiske fakultet, UiO.

Tegn støttemedlemskap i Norsk odontologihistorisk forening, NOHF!

Adresse: NOHF c/o Nils Rune Tønnessen, Gardvegen 24 B, 2615 Lillehammer. Telefon: 90 25 60 60. E-post: nils.rune@outlook.com

Det er nå 40 år siden det ble invitert til å tegne støttemedlemskap i NOHF. Siden den gangen har mange av dem som tegnet medlemskap gått bort og i dag er det nok mange som ikke er klar over at vi har en slik forening.

Arbeidet med å dokumentere vår historie er en viktig del av vår faghistorie og bør være en æressak å støtte opp om. Fortsatt gjenstår viktige arbeidsoppgaver med å ta vare på, vedlikeholde, registrere samt å stille ut de mange samlinger av gjenstander, bilder og historier som finnes rundt omkring i landet.

Et støttemedlemskap vil bidra til å gjøre dette arbeidet mulig.

Medlemskap kan tegnes ved å innbetale kr 200,- til Norsk odontologihistorisk forening, kontonummer: 0530.18.54686.

Beløpet kan også Vippses til foreningens konto

Med hilsen

Nils Rune Tønnessen

Leder i Norsk odontologihistorisk forening